

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради

Інституту післядипломної освіти

НМУ імені О. О. Богомольця

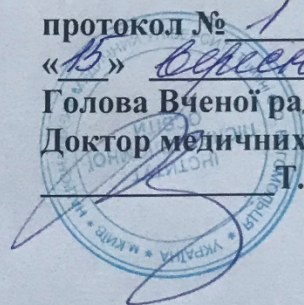
протокол № 1 від

«15» вересня 2022 року

Голова Вченої ради

Доктор медичних наук, професор

Т. А. Вежновець

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ОСВІТНЬОЇ ЧАСТИНИ ІНТЕРНАТУРИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ПЕДІАТРІЯ»**

Кафедра педіатрії післядипломної освіти

Київ — 2022

Навчальний план та програма освітньої частини інтернатури (освітньо-професійна програма (далі - ОПП)) за спеціальністю «Педіатрія» розроблені науково-педагогічними працівниками кафедри педіатрії післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Навчальна програма та план освітньої частини інтернатури за спеціальністю «Педіатрія» розглянуті постійно діючою навчально-методичною комісією вченої ради Інституту післядипломної освіти НМУ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ:

Протокол від 12.09.2022 року № 1.

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

Марушко Юрій Володимирович	Завідувач кафедри педіатрії післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, д.м.н., професор, Заслужений лікар України
Шеф Геннадій Геннадійович	Доцент кафедри педіатрії післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, к.м.н., доцент
Гищак Тетяна Віталіївна	Професор кафедри педіатрії післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, д.м.н., професор
Бойко Наталія Сергіївна	Доцент кафедри педіатрії післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, к.м.н., доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ

Шадрін Олег Геннадійович	Завідувач відділення проблем харчування та соматичних захворювань у дітей раннього віку ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України», доктор медичних наук, професор
Марушко Тетяна Вікторівна	Завідувач кафедри педіатрії №2 НУОЗ імені П.Л.Шупика, доктор медичних наук, професор.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма та план освітньої частини інтернатури за спеціальністю «Педіатрія» розроблені відповідно до Законів України «Про професійний розвиток працівників», «Про освіту», «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 14.07.21 № 725 «Про затвердження Положення про систему БПР медичних і фармацевтичних працівників» (набрала чинності з 1 січня 2022 р.), Наказів МОЗ України від 22.06.21 № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську спеціалізацію» » (у редакції наказу МОЗ від 16 березня 2022 року № 493); від 18.08.2021 року № 1753, яким внесені зміни до «Порядку проведення атестації лікарів» та «Номенклатури лікарських спеціальностей»; від 18.08.2021 № 1751, яким затверджено «ПОЛОЖЕННЯ про деякі заходи безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» та внесені зміни до «Положення про післядипломне навчання лікарів (провізорів)»; від 13 травня 2022 року Київ № 805 «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України», від 22 червня 2021 року № 1254; від 12.08.2009 № 588 «Про атестацію професіоналів з вищою немедичною освітою, які працюють в системі охорони здоров'я»; Статуту НМУ імені О.О. Богомольця та інших нормативно-правових актів у сфері вищої післядипломної медичної освіти згідно з примірною програмою підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Педіатрія», затвердженою Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.07.2022 р. № 1219.

Навчальна програма призначена для підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія» під час проходження ними освітньої частини інтернатури.

У програмі визначається зміст навчання, встановлюються вимоги до обсягу кожної освітньої компоненти (далі - ОК) та рівня підготовки лікарів-інтернів.

Метою ОПП за спеціальністю «Педіатрія» є підвищення рівня теоретичної і практичної підготовки лікарів (провізорів/фармацевтів)-інтернів, їх професійної готовності до самостійної лікарської діяльності відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Педіатрія».

Тривалість освітньої частини інтернатури (обсяг) складає 6 міс/ 936 год, що відповідає 31,2 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Освітня частина інтернатури передбачає навчання лікаря-інтерна на кафедральній базі, де він отримує теоретичні знання і відпрацьовує основні практичні навички, необхідні для надання допомоги. Викладання основних розділів проводиться згідно чинних протоколів і стандартів лікування, визначених наказами МОЗ України щодо надання медичної допомоги відповідним категоріям пацієнтів.

ОПП охоплює обсяг як теоретичних, так і практично-прикладних знань, вмінь і навичок, компетентностей, необхідних для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста за фахом «Педіатрія» та передбачає читання лекцій, проведення різних видів семінарських і практичних занять, клінічних розглядів, клінічних конференцій з аналізом важливих питань діагностики і лікування, експертну оцінку історій хвороб тощо, а також самостійну роботу.

На практичних заняттях інтерни удосконалюють методи діагностики та лікування

захворювань, засвоюють методики роботи з використанням сучасних технологій, вивчають державний реєстр лікарських засобів, дозволених для застосування в медичній практиці тощо; інтерни приймають участь у роботі науково-практичних конференцій, семінарів зі спеціальності, працюють із сучасною медичною літературою, готують презентації.

Під час проходження освітньої частини інтернатури використовуються наступні види самостійної роботи інтернів: опрацювання законодавчо-регламентуючих документів, оформлення медичної документації, рішення ситуативних задач, підготовка мультимедійних презентацій доповідей, написання рефератів, підготовка до складання ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3», наукова робота.

Навчальний план ОПП визначає тривалість навчання (обсяг), розподіл годин, відведених на вивчення ОК навчальної програми.

У разі необхідності кафедра може вносити корективи та доповнення до навчальних годин, які регламентовані навчальними планами, в межах 25 % від загального обсягу часу.

Заходи з оцінювання результатів проходження інтернатури проводяться відповідно до Наказу МОЗ України від 22.06.21 № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську спеціалізацію» (у редакції наказу МОЗ від 16 березня 2022 року № 493) та складаються з поточного, проміжного та підсумкового оцінювання (атестація).

Поточне оцінювання здійснюється керівниками груп лікарів-інтернів Університету шляхом контролю за рівнем оволодіння компетентностями, зазначеними у відомості обліку відвідувань та успішності, яка є додатком до програми підготовки в інтернатурі.

Проміжне оцінювання здійснюється кафедрою за результатами проходження освітньої частини програми підготовки в інтернатурі, а саме – кожної ОК.

Результати проміжного оцінювання ступеня оволодіння відповідними компетентностями фіксуються у відомості обліку відвідувань та успішності та враховуються під час підсумкового оцінювання за шкалою відповідно до вимог програми підготовки в інтернатурі за конкретною спеціальністю.

По закінченню строку підготовки в інтернатурі лікарі-інтерни проходять **підсумковий контроль у формі атестації** для визначення знань і практичних навичок з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» за спеціальністю.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» допускаються лікарі-інтерни, які повністю виконали програму підготовки в інтернатурі.

Виконання програми інтернатури засвідчується заліковими відомостями (відомостями обліку відвідувань та успішності інтерна), які подаються кафедрою, що здійснює підготовку інтернів, до ПІО НМУ імені О.О. Богомольця не пізніше, як за тиждень до початку атестації.

Атестація лікарів-інтернів включає:

- 1) ліцензійний інтегрований іспит Крок 3

2) іспит з оволодіння практичними навичками, по закінченню якого проводиться співбесіда зі спеціальності

За результатами атестації (позитивними) ІПО НМУ імені О.О. Богомольця оформляється та видається сертифікат встановленого зразка про присвоєння їм звання «лікар-спеціаліст» за фахом «Педіатрія».

Навчальний план та ОПП доповнено кваліфікаційною характеристикою лікаря-спеціаліста за зазначеною спеціальністю та списком рекомендованих джерел.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОЇ ЧАСТИНИ ПРОГРАМИ ІНТЕРНАТУРИ (ОПП) ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ»

Тривалість: 6 місяців (936 годин).

Код ОК	НАЗВА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
ОК 01	Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам	2	2	2	-	6
ОК 02	Неонатологія	8	8	40	-	56
ОК 03	Спостереження за здоровою дитиною	2	2	16	-	20
ОК 04	Харчування та вигодовування	2	2	16	-	20
ОК 05	Хвороби органів дихання	8	8	42	-	58
ОК 06	Алергічні хвороби	6	6	24	-	36
ОК 07	Дитяча кардіологія	8	8	42	-	58
ОК 08	Дитяча ревматологія	8	8	38	-	54
ОК 09	Дитяча гематологія	8	8	38	-	54
ОК 10	Хвороби органів травлення	8	8	44	-	60
ОК 11	Нефрологічні та урологічні захворювання	8	6	38		52
ОК 12	Дитячі інфекційні захворювання.	8	8	50	-	66
ОК 13	Фтизіатрія дитяча	4	2	6	-	12
ОК 14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	8	4	52		64

ОК 15	Дитяча ендокринологія	4	4	28	-	36
ОК 16	Клінічна імунологія	4	4	16	-	24
ОК 17	Імунопрофілактика	2	4	6	-	12
ОК 18	Хірургія дитячого віку	4	4	10	-	18
ОК 19	Дитяча ортопедія та травматологія	2	2	6	-	10
ОК 20	Медична генетика та рідкісні хвороби	2	2	10	-	14
ОК 21	Дитяча неврологія	4	4	28	-	36
ОК 22	Захворювання ЛОР-органів	-	2	8	-	10
ОК 23	Дитяча гінекологія	-	2	6	-	8
ОК 24	Основи дитячої онкології	2	2	4	-	8
ОК 25	Паліативна допомога дітям	2	2	4	-	8
ОК 26	Педіатрія підліткового віку	4	4	4	-	12
ОК 27	Дерматологія	4	4	4	-	12
ОК 28	Захворювання орбіти та очей	2	2	4	-	8
ОК 29	Психічні розлади та розлади поведінки	2	2	10	-	14
ОК 30	Громадське здоров'я	2	2	4	-	8
	Конференції	-	8	-	-	8
	Ліцензійний інтегрований іспит Крок 3	-	4	-	-	4
	Атестація	-	10	-	-	10
	Усього	128	148	600	-	876
Додаткові програми:						
ОК Д1	Військово-медична підготовка	2	8	2	-	12
ОК Д2	Військово-спеціальна підготовка	4	16	4	-	24
ОК Д3	Організація невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях	6	-	-	-	6
ОК Д4	Особливо небезпечні інфекції	2	-	4	-	6
ОК Д5	Радіаційна медицина	4	-	2	-	6
ОК Д6	Медичне право	4	-	2	-	6
	Усього	22	24	14	-	60
	Разом					936

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«Педіатрія» (освітня частина) з урахуванням розподілу годин на
суміжні дисципліни

Код	Назва розділу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
01	Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам	2	2	2	-	6
02	Неонатологія	8	8	40	-	56
03	Спостереження за здоровою дитиною	2	2	16	-	20
04	Харчування та вигодовування	2	2	16	-	20
05	Хвороби органів дихання	8	8	42	-	58
06	Алергічні хвороби	6	6	24	-	36
07	Дитяча кардіологія	8	8	42	-	58
08	Дитяча ревматологія	8	8	38	-	54
09	Дитяча гематологія	8	8	38	-	54
10	Хвороби органів травлення	8	8	44	-	60
11	Нефрологічні та урологічні захворювання	6	6	38		50
13	Фтизіатрія дитяча	4	2	6	-	12
14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	8	4	52		64

15	Дитяча ендокринологія	4	4	28	-	36
16	Клінічна імунологія	4	4	16	-	24
17	Імунопрофілактика	2	4	6	-	12
20	Медична генетика та рідкісні хвороби	2	2	10	-	14
21	Дитяча неврологія	4	4	28	-	36
22	Захворювання ЛОР-органів	-	2	8	-	10
23	Дитяча гінекологія	2	2	6	-	10
24	Основи дитячої онкології	2	2	4	-	8
25	Паліативна допомога дітям	2	2	4	-	8
26	Педіатрія підліткового віку	4	4	4	-	12
27	Дерматологія	4	4	4	-	12
28	Захворювання орбіти та очей	2	2	4	-	8
29	Психічні розлади та розлади поведінки	2	2	10	-	14
30	Громадське здоров'я	2	2	4	-	8
	Конференції	-	8	-	-	8
	Ліцензійний інтегрований іспит Крок 3	-	4	-	-	4
	Атестація	-	10	-	-	10
	Усього	114	134	534		782
Суміжні дисципліни/курси						
12	Дитячі інфекційні захворювання	8	8	50	-	66
18	Хірургія дитячого віку	4	4	10	-	18
19	Дитяча ортопедія та травматологія	2	2	6	-	10
	Усього	14	14	66	-	94
Додаткові програми:						
31	Військово-медична підготовка	2	8	2	-	12
32	Військово-спеціальна підготовка	4	16	4	-	24
33	Організація невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях	6	-	-	-	6
34	Особливо небезпечні інфекції	2	-	4	-	6
35	Радіаційна медицина	4	-	2	-	6
36	Медичне право	4	-	2	-	6

	Усього	22	24	14	-	60
	Разом	150	172	614		936

Примітка:

1. За необхідності кафедра, відповідальна за підготовку лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія», кількість годин на суміжні кафедри може самостійно змінювати (відповідно до встановленого в НУОЗ України порядку ведення документообігу).
2. Розділ «Дитячі інфекційні захворювання» за рішенням кафедри, відповідальної за підготовку лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія», може бути проведено на кафедрі педіатрії або на кафедрі дитячих інфекційних хвороб.
3. Розділ «Хірургія дитячого віку» проводиться на кафедрі дитячої хірургії або кафедрі педіатрії.
4. Розділ «Дитяча ортопедія та травматологія» проводиться на кафедрі дитячої хірургії або на кафедрі педіатрії.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«Педіатрія» (освітня частина)
1 РІК НАВЧАННЯ (освітня частина)

Тривалість: 3 місяці (468 годин).

Код	Назва розділу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
01	Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам	2	2	2	-	6
02	Неонатологія	8	8	40	-	56
03	Спостереження за здоровою дитиною	2	2	16	-	20
04	Харчування та вигодовування	2	2	16	-	20
05	Хвороби органів дихання	8	8	42	-	58
06	Алергічні хвороби	6	6	24	-	36
07	Дитяча кардіологія	8	8	42	-	58
08	Дитяча ревматологія	8	8	38	-	54
13	Фтизіатрія дитяча	4	2	6	-	12
14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	2	2	20		24

22	Захворювання ЛОР-органів	-	2	8	-	10
26	Педіатрія підліткового віку	4	4	4	-	12
27	Дерматологія	4	4	4	-	12
28	Захворювання орбіти та очей	2	2	4	-	8
	Конференції	-	4	-	-	4
	Ліцензійний інтегрований іспит Крок 3	-	4	-	-	4
	Проміжна атестація	-	2	-	-	2
	Усього	60	70	266		396
Суміжні дисципліни/курси						
12	Дитячі інфекційні захворювання	4	4	22	-	30
	Усього	4	4	22	-	30
Додаткові програми:						
31	Військово-медична підготовка	2	8	2	-	12
32	Військово-спеціальна підготовка	4	16	4	-	24
33	Організація невідкладної медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях	6	-	-	-	6
	Усього	12	24	6		42
	Разом	76	98	294		468

Примітка: за необхідності кафедра, відповідальна за підготовку лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія», кількість годин на суміжні кафедри може самостійно змінювати (відповідно до встановленого в НУОЗ України порядку ведення документообігу).

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«Педіатрія» (освітня частина)
2 РІК НАВЧАННЯ (освітня частина)
Тривалість: 3 місяці (468 годин).

Код	Назва розділу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
1	2	3	4	5	6	7
09	Дитяча гематологія	8	8	38	-	54
10	Хвороби органів травлення	8	8	44	-	60
11	Нефрологічні та урологічні захворювання	6	6	38		50
14	Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії	6	2	32		40
15	Дитяча ендокринологія	4	4	28	-	36
16	Клінічна імунологія	4	4	16	-	24
17	Імунопрофілактика	2	4	6	-	12
20	Медична генетика та рідкісні хвороби	2	2	10	-	14
21	Дитяча неврологія	4	4	28	-	36
23	Дитяча гінекологія	2	2	6	-	10
24	Основи дитячої онкології	2	2	4	-	8
25	Паліативна допомога дітям	2	2	4	-	8
29	Психічні розлади та розлади поведінки	2	2	10	-	14
30	Громадське здоров'я	2	2	4	-	8
	Конференції	-	4	-	-	4
	Іспит	-	8	-	-	8
	Усього	54	64	268		386
Суміжні дисципліни/курси						
12	Дитячі інфекційні захворювання	4	4	28	-	36
18	Хірургія дитячого віку	4	4	10	-	18
19	Дитяча ортопедія та травматологія	2	2	6	-	10
	Усього	10	10	44		64
Додаткові програми:						
34	Особливо небезпечні інфекції	2	-	4	-	6

35	Радіаційна медицина	4	-	2	-	6
36	Медичне право	4	-	2	-	6
	Усього	10		8		18
	Разом	74	74	320		468

Примітка: за необхідності кафедра, відповідальна за підготовку лікарів-інтернів за спеціальністю «Педіатрія», кількість годин на суміжні кафедри може самостійно змінювати (відповідно до встановленого в НУОЗ України порядку ведення документообігу).

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА (ОПП) ІНТЕРНАТУРИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ»

ОК 01 Організація амбулаторно-консультативної та стаціонарної допомоги дітям та підліткам

1. Система організації охорони здоров'я в Україні. Особливості функціонування первинної та вторинної ланок медичної допомоги.
2. Нормативно-правові документи що регламентують роботу лікаря: постанови, накази. Поняття про статут та колективний договір.
3. Основні поняття та інструменти лікаря педіатра: Програма медичних гарантій, програма «Доступні ліки», пакети медичних послуг, ІСРС, МКФ, МКФ-ДП).
4. Основи роботи в ЕСОЗ.
5. Звітна документація лікаря первинної ланки та стаціонарів загальнопедіатричного профілю (паперова та електронна).
6. Політика, цілі, задачі, принципи роботи, цільові групи центрів (клінік), дружніх до молоді (КДМ).
7. Основні структурні підрозділи педіатричних стаціонарів, таблиці, оснащення та штатний розпис.
8. Основні вимоги до функціонування приймальних відділень педіатричних стаціонарів, лікарень інтенсивного лікування.
9. Загальні покази до госпіталізації дитини в соматичний стаціонар.
10. Права та обов'язки пацієнта-дитини, що знаходиться на стаціонарному лікуванні, в тому числі у відділеннях (палатах) інтенсивної терапії.
11. Вимоги до інфекційного контролю та протиепідемічного режиму дитячих стаціонарів.
12. Поняття внутрішньолікарняної інфекції, методів її попередження.
13. Вимоги до реєстрації та повідомлення випадків внутрішньолікарняної інфекції.

ОК 02 Неонатологія

1. Фізіологія здорової новонародженої дитини.
2. Стани матері та профілактичні стратегії під час вагітності, які мають вплив на стан здоров'я новонародженого.
3. Значення раннього молозивного періоду та грудного вигодовування для здорового розвитку дитини.
4. Основні профілактичні стратегії забезпечення здорового розвитку: неонатальні скринінги, вакцинація, запобігання порушень гемостазу, оцінка фізичного розвитку.
5. Основи початкової оцінки, стабілізації стану і реанімаційної допомоги новонародженим та інтенсивної терапії.
6. Особливості фізіології та розвитку передчасно народжених дітей.
7. Основні стани перинатального періоду, вроджені вади розвитку та захворювання новонароджених. Діагностика, невідкладна допомога, інтенсивна терапія

новонароджених.

ОК 03 Спостереження за здоровою дитиною

1. Нормативні акти, що регламентують спостереження за здоровою дитиною в Україні.
2. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку.
3. Нормальний загальний, психомоторний, когнітивний, соціальний та емоційний розвиток немовлят і маленьких дітей.
4. Поточні неонатальні та дитячі скринінгові тести, що використовуються під час профілактичних візитів дітей до закладів охорони здоров'я.
5. Інструменти скринінгової та діагностичної оцінки розвитку дитини.
6. Показання до інструментальних методів візуалізації (УЗД, МРТ), метаболічного та генетичного тестування.
7. План етапних вікових медичних оглядів дитини педіатром та іншими спеціалістами.
8. Практичні аспекти та переваги грудного вигодовування, показання для змішаного та штучного вигодовування.
9. Особливості харчування немовлят та дітей старшого віку, правила введення прикорму, тощо.
10. Профілактика рахіту, дефіциту вітаміну D.
11. Національний календар щеплень: обов'язкові та рекомендовані щеплення.
12. Правові та етичні аспекти ведення підлітків.
13. Нормальний біологічно- психосоціальний розвиток дівчат і хлопців у пубертаті.
14. Когнітивний розвиток підлітків.
15. Гендерна та статева ідентичність.

ОК 04 Харчування та вигодовування

1. Рекомендовані харчові потреби в різному віці.
2. Вплив хвороби на харчові потреби.
3. Поширені причини мальнутриції, аліментарно залежні захворювання.
4. Саплементация. Фортифікація.
5. Вплив на здоров'я обмежувальних дієт (обумовлених звичаями, соціально-економічною ситуацією, примхами тощо).
6. Показання, фізіологічні основи й ускладнення парентерального та ентерального харчування.
7. Грудне вигодовування. Практичні аспекти та переваги грудного вигодовування.
8. Штучне вигодовування. Показання, сучасні продукти. Кодекс маркетингу замінників грудного молока.
9. Градація сумішей (фізіологічні, функціональне харчування, лікувальне харчування). Докорм.
10. Правила введення прикорму.
11. Специфічні стани: ожиріння, затримка розвитку, білково-енергетична недостатність, паратрофія.

12. Порушення годування (порушення режиму годування; аерофагія; перегодування), кардіоспазм; гастроезофагальний рефлюкс.
13. Нервова анорексія.
14. Мальабсорбція, мальдігестія, мальасиміляція.
15. Лікувальне харчування.

ОК 05 Хвороби органів дихання

1. Анатомо-фізіологічні особливості органів дихання у дітей.
2. Етіологія, особливості перебігу, ускладнення, лікування та профілактика гострих респіраторних інфекцій у дітей.
3. Особливості захворювань верхніх дихальних шляхів у дітей (риносинусит, отит, назофарингіт, тонзиліт, фарингіт).
4. Захворювання, що проявляються осиплістю (змінною) голосу у дітей (ларингіт, спазмоїдний круп).
5. Вроджені вади розвитку верхнього відділу респіраторного тракту (ларингомаліяція, трахеостравохідні нориці, гемангіоми гортані).
6. Синдром візінгу (вірус-індукований візінг, мультитригерний візінг).
7. Особливості клінічної картини захворювань респіраторної системи у дітей першого року життя.
8. Бронхо-легенева дисплазія.
9. Бронхіоліт у дітей.
10. Пневмонії у дітей. Негоспітальна пневмонія.
11. Хронічні захворювання нижніх дихальних шляхів у дітей (первинна циліарна дискінезія, інтерстиціальні захворювання легень).
12. Муковісцидоз.
13. Принципи раціональної антибіотикотерапії захворювань органів дихання.
14. Інструментальні методи обстеження респіраторної системи (рентгенографія, КТ, УЗД легень і плевральної порожнини, бронхоскопія, спірографія, пікфлоуметрія, вимірювання оксиду азоту у видихуваному повітрі).
15. Принципи інгаляційної терапії. Фізіотерапія при захворюваннях органів дихання. Небулайзерна терапія.
16. Загальні принципи та методи кисневої терапії.
17. Знати особливості спостереження, реабілітації та надання медичної допомоги дітям з хронічними захворюваннями нижніх дихальних шляхів.

ОК 06 Алергічні хвороби

1. Основні механізми розвитку імунних та неімунних реакцій гіперчутливості.
2. Зміни нормальної імунної відповіді з віком.
3. Особливості імунних реакцій при алергічних захворюваннях у дітей.
4. Вплив генетичних чинників та факторів навколишнього середовища на розвиток алергічних захворювань.
5. Фенотипи алергічних захворювань.

6. Основні методи діагностики алергічних захворювань (клінічні, інструментальні; лабораторної та шкірної діагностики).
7. Загальні методи терапії алергічних захворювань.
8. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика:
 - атопічного дерматиту;
 - бронхіальної астми;
 - алергічного риніту;
 - харчової алергії;
 - кропив'янки /ангіонабряку;
 - медикаментозної алергії;
 - анафілаксії.

ОК 07 Дитяча кардіологія

1. Ранні клінічні ознаки (семіотика) захворювань серцево-судинної системи.
2. Методи діагностики захворювань серцево-судинної системи у дітей.
3. Критичні вроджені вади серця.
4. Скринінг новонароджених для виявлення критичних вроджених вад серця.
5. Вроджені вади серця із ціанозом.
6. Вроджені вади серця без ціанозу (обструктивні вади серця, недостатність серцевих клапанів, вади із шунтуванням зліва-направо).
7. Інфекційний ендокардит.
8. Міокардит та перикардит.
9. Кардіоміопатії (дилатаційна, гіпертрофічна, некомпактна, рестриктивна).
10. Раптова серцева смерть: причини, значення генетичного обстеження та родинного анамнезу для стратифікації її ризику.
11. Аритмії.
12. Артеріальна гіпертензія.
13. Легенева гіпертензія.
14. Серцева недостатність.

ОК 08 Дитяча ревматологія

1. Імунопатогенез ревматичних захворювань.
2. Суглобовий синдром, його прояви та методи виявлення.
3. Міопатичний синдром, клінічні прояви та оцінка.
4. Ураження шкіри при ревматичних захворюваннях.
5. Офтальмологічні прояви ревматичних захворювань у дітей.
6. Вісцерити при ревматичних захворюваннях.
7. Запальні та незапальні захворювання сполучної тканини.
8. Невідкладні стани в дитячій ревматології.
9. Фізичний розвиток та якість життя дітей із ревматичними захворюваннями.
10. Методи діагностики ревматичних захворювань.
11. Основні підходи до лікування ревматичних захворювань у дітей.

ОК 09 Гематологія дитячого віку

1. Основи гемопоєзу, лімфопоєзу. Органи кровотворення та лімфопоєзу.
2. Абсолютні та відносні показники загального аналізу крові здорової дитини в різному віці та при патології органів кровотворення та імунного захисту
3. Класифікація анемії та диференціально-діагностичний алгоритм анемії в дитячому та підлітковому віці
4. Лікування залізодефіцитної анемії
5. Нейтропенії дитячого віку, вроджені та набуті. Фебрильна нейтропенія.
6. Тромбоцитопенії та тромбоцитопатії. Імунна тромбоцитопенічна пурпура.
7. Патологія гемостазу. Гемофілія А. Принципи профілактичного лікування та терапії «за вимогою».
8. Геморагічна хвороба новонароджених.
9. Лімфаденопатії дитячого віку. Диференціальна діагностика інфекційних та неопластичних лімфаденопатій.
10. Лімфоми у дітей. Клінічна картина.
11. Лейкемії у дітей. Епідеміологія. Клінічна та лабораторна картина.
12. Основні підходи в трансплантації гемопоетичних стовбурових клітин.
13. Принципи ведення та спостереження педіатром дитини, яка перенесла злоякісне захворювання кровотворної або лімфоїдної систем. Віддалені наслідки лікування злоякісних новоутворень у дітей.
14. Тактика первинного обстеження, скерування, маршрут пацієнта з підозрою на злоякісне захворювання гемопоетичної або лімфоїдної системи.

ОК 10 Хвороби органів травлення

1. Семіотика захворювань органів травлення у дітей. Анатомія, фізіологія та патофізіологія шлунково-кишкового тракту.
2. Методи дослідження при захворюваннях шлунково-кишкового тракту (ШКТ) та оцінка їх результатів.
3. Аномалії та вади розвитку ШКТ (атрезія стравоходу; стеноз стравоходу; халазія кардії, ахалазія кардії; ковзна кіла стравохідного отвору діафрагми; короткий стравохід; пілоростеноз; діафрагмальна грижа; атрезія та стеноз ДПК; атрезії ЖВШ; кільцеподібна підшлункова залоза; артеріомезентеріальна компресія ДПК; незавершений поворот кишечника; атрезія та аномалії розвитку тонкого або товстого кишечника; аномалії та вади розвитку печінки; кишкова непрохідність).
4. Захворювання слизової порожнини рота у дітей. Стomatит. Глосит. Хейліт.
5. Функціональні гастроінтестинальні розлади у новонароджених та дітей раннього віку:
 - малюкові зригування
 - синдром румінації
 - синдром циклічного блювання
 - малюкові кольки
 - функціональна діарея
 - малюкова дішезія

- функціональний закріп.
- 6. Функціональні гастроінтестинальні розлади у дітей та підлітків:
 - функціональна нудота та блювання;
 - функціональні порушення, що супроводжуються абдомінальним болем
 функціональна диспепсія; синдром подразненого кишечника; абдомінальна мігрень; функціональний абдомінальний біль у дітей);
 - функціональні порушення дефекації.
- 7. Захворювання стравоходу. Езофагіт. Гастро-езофагеальний рефлюкс. ГЕРХ.
- 8. Захворювання шлунку та дванадцятипалої кишки. Гастрит та дуоденіт.
- 9. Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки. Хелікобактер-асоційовані захворювання.
- 10. Мальасиміляція у дітей раннього віку: дисахаридазна недостатність; транзиторні захворювання, пов'язані з мальдигестією та мальабсорбцією; уроджені дефекти метаболізму.
- 11. Мальабсорбція у дітей та підлітків (глютен-залежні захворювання, целиакія, муковісцидоз).
- 12. Захворювання печінки у дітей (гепатози, неалкогольна жирова хвороба печінки, хронічний гепатит, цироз печінки).
- 13. Хвороби жовчного міхура, жовчовивідних шляхів, розлади сфінктера Одді.
- 14. Хвороби підшлункової залози.
- 15. Запальні захворювання кишечника (виразковий коліт, хвороба Крона).
- 16. Гельмінтози.
- 17. Показання для проведення діагностичних процедур та інструментальних методів візуалізації (ендоскопія, гістологія, УЗД, МРТ), метаболічного та генетичного тестування.

ОК 11 Хвороби нирок та сечової системи у дітей

1. Семіотика захворювань нирок та сечової системи. Анатомія, фізіологія та патофізіологія нирок та сечової системи у дітей. Вікові особливості.
2. Методи дослідження при захворюваннях нирок та сечової системи у дітей та оцінка їх результатів.
3. Аномалії та вади розвитку нирок та сечової системи у дітей (аномалії кількості, положення та будови нирок, аномалії сечових шляхів – гідронефроз, уретерогідронефроз, аномалії уретри у хлопчиків – гіпоспадія, епіспадія. Крипторхізм, водянка оболонки яєчка тощо). Спадкові захворювання, пов'язані з сечовою системою (полікістозна хвороба нирок, синдром Альпорта, спадкові нефрити).
4. Інфекції сечових шляхів у дітей – пієлонефрит, цистит. Первинні та вторинні інфекції сечових шляхів.
5. Функціональні розлади сечових шляхів у дітей:
 - міхурово-сечоводний рефлюкс;
 - нейрогенні розлади сечовипускання;
 - енурез;
 - нетримання сечі.

6. Патологія зовнішніх статевих органів у хлопчиків – фімоз, сінехії препуції, парафімоз.
7. Патологія калитки та яєчок – водянка, орхіт, орхіепідедиміт, перекрути яєчка та перекрути гідатиди. Пахова кила. Варікоцеле.
8. Класифікація гломерулонефритів у дітей, принципи застосування кортикостероїдної та цитостатичної терапії.
9. Нефротичний синдром у дітей.
10. Нефритичний синдром, післястрептококовий гломерулонефрит.
11. Ниркові прояви системних захворювань (геморагічний васкуліт, вовчаковий нефрит, тощо).
12. Гемолітико-уремічний синдром (ГУС) – причини, основні ознаки, невідкладна допомога.
13. Гостре порушення функції нирок.
14. Хронічна хвороба нирок та хронічна ниркова недостатність у дітей. Принципи ренопротекції.
15. Основи замісної ниркової терапії. Дитина після трансплантації нирки – основні питання спостереження на амбулаторному етапі.

ОК 12 Інфекційні захворювання

1. Основні синдроми інфекційних захворювань у дітей (гарячка; сепсис та септичний шок; менінгіти; енцефаліти; висипка; блювання та діарея).
2. Основи лабораторної діагностики інфекційних захворювань у дітей.
3. Інфекції плода та новонародженого.
4. Поширені інфекції раннього та старшого дитячого віку:
 - вірусні інфекції (герпесвірусні інфекції; вірусні гепатити; гострі респіраторні вірусні інфекції; вірусні екзантеми; ентеровірусні інфекції та поліомієліт; сказ; ВІЛ-інфекція);
 - гострі кишкові інфекції;
 - бактеріальні інфекції (менінгококова інфекція, дифтерія; стафілококова інфекція; стрептококова інфекція; скарлатина; кашлюк; пневмококова інфекція; кліщовий бореліоз; ботулізм; правець; мікоплазмозна інфекція; хламідійні інфекції);
 - грибкові інфекції.
5. Паразитарні інфекції (гельмінтози).
6. Протозойні інфекції (лямбліоз; малярія; токсоплазмоз).
7. Основи та принципи раціональної протимікробної терапії.
8. Причини та шляхи формування антибіотикорезистентності.
9. Принципи інфекційного контролю.

ОК 13 Дитяча фтизіатрія

1. Епідеміологія, етіологія та патогенез туберкульозу (ТБ) у дітей.
2. Ко-інфекція ТБ і ВІЛ у дітей.
3. Клінічні прояви ТБ і ТБ/ВІЛ:
 - легеневі форми (вогнищевий, інфільтративний, дисемінований, міліарний);

- позалегенові форми (туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів, туберкульоз периферійних лімфатичних вузлів, менінгіт, менінгоенцефаліт, плеврит, емпієма, перикардит, туберкульоз черевної порожнини, туберкульоз хребта, суглобів, шкіри, нирок, очей);

- латентна туберкульозна інфекція.

4. Стандарти діагностики ТБ:

- скринінгове анкетування;
- туберкулінодіагностика;
- аналізи вивільнення інтерферону-гамма;
- рентгенологічні методи;
- лабораторна діагностика (мокротиння - мазок і культура на наявність

кислотостійких паличок (КСП), шлунковий аспірат, молекулярна діагностика, антигени сечі).

5. Стандарти лікування ТБ.

6. Лікарсько-стійкі форми ТБ у дітей.

7. Стандарт систематичного скринінгу на ТБ серед визначених груп ризику.

8. Епідеміологічне розслідування випадку ТБ.

9. Основи профілактики ТБ.

10. Ускладнення після вакцинації БЦЖ (холодний абсцес; лімфаденіт).

ОК 14 Інтенсивна терапія та реанімація. Невідкладна медична допомога в педіатрії

1. Сучасні стандарти проведення серцево-легеневої реанімації у дітей.

2. Діагностика та алгоритм дій при виникненні судом у дітей.

3. Діагностика та алгоритм дій при епістатусі.

4. Діагностика та алгоритм дій при гострих порушення свідомості у дітей.

Модифікована шкала ком Глазго у дітей.

5. Діагностика та алгоритм дій при тяжкій черепно-мозковій травмі у дітей.

6. Діагностика та алгоритм дій при дихальній недостатності у дітей.

7. Гострі порушення гемодинаміки:

- види шоку та механізми розвитку шоку;
- причини розвитку шоку у дітей;
- діагностика шоку;
- невідкладна терапія.

8. Діагностика та інтенсивна терапія гострих порушень водно-електролітного обміну у дітей.

9. Інтенсивна терапія порушень системи гемостазу.

10. Алергічні реакції та анафілаксія. Клінічні прояви, діагностика, невідкладна допомога.

11. Фульмінантна печінкова недостатність.

12. Невідкладна допомога при менінгококцемії.

13. Діагностика та інтенсивна терапія відносної та абсолютної наднирникової недостатності як причини гострих циркуляторних порушень.

14. Діагностика гострого ураження нирок.
15. Гострі екзогенні отруєння у дітей. Алгоритм дій, інтенсивна терапія.
16. Діагностика та терапія нозокоміальної інфекції, інтерпретація антибіотикограми нозокоміальних інфектів.
17. Невідкладна допомога при опіках.
18. Невідкладна допомога при обмороженнях.
19. Невідкладна допомога при утопленнях.
20. Тактика першої лікарської допомоги на догоспітальному етапі при станах, що потребують невідкладної допомоги.
21. Педіатричний трикутник, шкали раннього розпізнавання невідкладного стану.
22. Розпізнавання та надання невідкладної допомоги при гемодинамічно нестабільних порушеннях серцевого ритму і провідності).
23. Алгоритм базової підтримки життя у дітей.
24. Алгоритм розширеної підтримки життя у дітей.
25. Особливості реанімації новонароджених.
26. Особливості реанімації дітей до одного року.
27. Особливості реанімації дітей та підлітків.
28. Особливості реанімації дітей з зупинкою кровообігу внаслідок травми.
29. Зворотні причини зупинки кровообігу (гіпоксія, гіповолемія, гіпер-/гіпокаліємія, гіпо-/гіпертермія, тромбоз, пневмоторакс напружений, тампонада, токсини та/або медикаментозні отруєння).
30. Помилки при наданні невідкладної допомоги.

ОК 15 Дитяча ендокринологія

1. Особливості росту і розвитку дітей від народження до завершення пубертату.
2. Нормальний і патологічний статевий розвиток дітей (передчасний статевий розвиток; затримка пубертату; гіпогонадізм; крипторхізм; порушення статевого диференціювання).
3. Йодний дефіцит та йододефіцитні захворювання. Соціальні наслідки та шляхи вирішення проблеми.
4. Синдром зоба у дітей. Етіологія, діагностика, диференційна діагностика. Вузловий та багатовузловий зоб.
5. Дифузний нетоксичний зоб. Етіологія, епідеміологія, діагностика, лікування та профілактика.
6. Автоімунний тиреоїдит.
7. Гіпотиреоз вроджений і набутий. Клінічні і гормональні ознаки. Діагностика, лікування та спостереження.
8. Синдром гіпертиреозу.
9. Дифузний токсичний зоб (хвороба Грейвса). Тиреотоксикоз.
10. Ожиріння у дітей: причини, діагностика, підходи до корекції. Метаболічний синдром в дитячому віці.
11. Порушення вуглеводного обміну:
 - цукровий діабет, порушення толерантності до глюкози, порушення глікемії натще

(критерії діагностики);

- типи цукрового діабету у дітей, їх диференційна діагностика, особливості лікування;
- особливості харчування дитини з цукровим діабетом;
- ознаки діабетичного кетоацидозу, особливості харчування дитини з діабетичним кетоацидозом;

- ознаки гіпоглікемії.

12. Ендокринна артеріальна гіпертензія у дітей: причини і обстеження.

13. Ендокринні причини судомного синдрому.

14. Причини синдрому гіперандрогенії / вірильного синдрому.

15. Клінічні прояви нецукрового діабету, диференційна діагностика синдрому поліурії-полідипсії.

16. Хронічна надниркова недостатність (первинна і вторинна), діагностика та лікування.

17. Клінічні і гормональні ознаки гіпо- та гіперпаратирозу.

18. Клінічні, біохімічні і гормональні ознаки вродженої дисфункції кори надниркових залоз (ВДКНЗ):

- сільтратна форма;
- проста вірильна форма;
- неklasична вірильна форма.

19. Клінічні і гормональні ознаки гіперкортицизму (синдрому Кушинга).

20. Ендокринні причини аменореї.

ОК 16 Клінічна імунологія

1. Поняття про імунітет. Основні фактори імунітету.

2. Вікові особливості імунної системи.

3. Методи обстеження імунної системи.

4. Клінічні ознаки та лабораторна діагностика ознаки первинних імунодефіцитів.

5. Скринінгові методи дослідження при підозрі на імунодефіцит.

6. Первинні імунодефіцити: визначення, класифікація.

7. Вторинні імунодефіцити.

8. Трансплантація гемопоетичних стовбурових клітин.

ОК 17 Імунопрофілактика

1. Основи імунної відповіді та її механізми при проведенні вакцинації.

2. Класифікація лікарських засобів для імунопрофілактики.

3. Засади виготовлення лікарських засобів для імунопрофілактики.

4. Нормативно-правові засади проведення імунопрофілактики в Україні.

5. Календар щеплень.

6. Вакцинація дітей з порушенням календаря щеплень.

7. Правила поєднання лікарських засобів для пасивної імунопрофілактики.

8. Екстрена імунопрофілактика.

9. Правила транспортування, зберігання та утилізації лікарських засобів для

імунопрофілактики.

10. Правила введення лікарських засобів для імунопрофілактики.
11. Несприятливі події після імунопрофілактики (НППІ).
12. Протипоказання до проведення імунопрофілактики.
13. Імунопрофілактика окремих інфекційних хвороб.

ОК 18 Хірургія дитячого віку

1. Загальні принципи обстеження дітей і діагностики гострої хірургічної патології органів черевної порожнини, легень та плеври.
2. Нетравматичні невідкладні хірургічні стани у дітей (запальні захворювання черевної порожнини («гострий живіт»); гострий апендицит, дивертикуліт, первинний перитоніт).
3. Синдром блювання у дітей, обумовлений хірургічними захворюваннями (заворот середньої кишки у немовлят, природжений гіпертрофічний пілоростеноз, інвагінація кишечника).
4. Синдром закрепи (хвороба Гіршпрунга).
5. Синдром набряклої калитки (заворот яєчка, заворот ознак гідатіди Морганії).
6. Гнійно-запальні захворювання (гострий гематогенний остеомієліт; деструктивна пневмонія).
7. Стани які не потребують негайного оперативного втручання (пупкова кила; пахова кила).
8. Травма органів черевної порожнини у дітей, алгоритм надання допомоги.
9. Невідкладна урологія дитячого віку (травматичні ураження органів сечовивідної системи, гостра затримка сечі), алгоритм надання допомоги.
10. Новоутворення у дітей (доброякісні новоутворення у дітей; гемангіоми).

ОК 19 Дитяча ортопедія та травматологія

1. Етапи формування скелету у дітей.
2. Особливості будови кісток.
3. Дисплазія кульшових суглобів.
4. Кривошия. Клінічні прояви та диференційна діагностика.
5. Порушення постави. Клінічні прояви, методи профілактики і лікування.
6. Плоскостопість. Клінічні прояви, методи діагностики і лікування.
7. Методи діагностики ортопедичних захворювань (УЗД, рентгенодіагностика).
8. Особливості переломів у дітей.
9. Алгоритм надання допомоги при переломах у дітей.

ОК 20 Генетика та метаболічні захворювання

1. Структура та функції ДНК і РНК; геном, поліморфізм ДНК, мітоз, теломерази, мейоз, транскрипція та трансляція, гени, генна експресія.
2. Роль спадковості в патології людини, методи медичної генетики.
3. Пропедевтика спадкової патології.
4. Класифікація спадкових хвороб та вроджених вад розвитку.

5. Хромосомні хвороби, види хромосомних аномалій (числові аберації та структурні перебудови, мозаїцизм).
6. Моногенні хвороби. Типи успадкування (аутосомно-домінантний, аутосомно-рецесивний, Х-зчеплений, голандричний). Пенетрантність та експресивність.
7. Хвороби зі спадковою схильністю (мультифакторні захворювання).
8. Поняття орфанних захворювань.
9. Спадкові захворювання з порушенням обміну речовин, Основні групи та загальні характеристики.
10. Захворювання з порушенням обміну амінокислот (АМК): фенілкетонурія, гомоцистиурія, порушення обміну АМК з ранньою неонатальною маніфестацією (лейциноз, тирозиноз).
11. Захворювання з порушенням обміну вуглеводів (глікогенози, галактоземія).
12. Лізосомні хвороби накопичення (мукополісахаридози, нейроліпідози).
13. Мітохондріальні хвороби.
14. Епігенетичні чинники.
15. Методи діагностики спадкових хвороб (клініко-генеалогічний аналіз, цитогенетичні, спеціальні біохімічні в т.ч. фермент-діагностика, молекулярно-цитогенетичні (FISH), молекулярно-генетичні), неонатальний скринінг.
16. Сучасні підходи до лікування спадкових хвороб, включаючи дієтотерапію, ферментзамісну терапію, використання модуляторної терапії мутантних генів при окремих захворюваннях.
17. Методи профілактики спадкових хвороб: проведення медико-генетичного консультування з визначенням ризику для нащадків, пренатальна діагностика (УЗД, біохімічний скринінг, інвазивна пренатальна діагностика). Преконцепційна профілактика.

ОК 21 Дитяча неврологія

1. Анатомія та фізіологія центральної та периферичної нервової системи. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи у дітей.
2. Семіотика захворювань нервової системи у дітей.
3. Основні клінічні синдроми ураження нервової системи у новонароджених і дітей раннього віку.
4. Основні клініко-діагностичні критерії захворювань нервової системи у дітей, показання до направлення до дитячого невролога:
 - головний біль (первинний, вторинний), включно з мігренню;
 - епілепсія у дітей: семіотика епілептичних випадків, фебрильні судоми.
 - вроджені вади розвитку головного та спинного мозку (гідроцефалія, spina bifida та ін.)
 - дитячий церебральний параліч
 - спадкові нейродегенеративні та нейрометаболічні захворювання.
 - м'язові та нервово-м'язові захворювання.
 - травми головного та спинного мозку
5. Невідкладні стани в клініці дитячої неврології: епілептичний статус, гострі

порушення мозкового кровообігу.

6. Медико-соціальна реабілітація дітей з органічним ураженням нервової системи, в тому числі принципи раннього втручання.

ОК 22 Захворювання ЛОР-органів

1. Клінічна анатомія та фізіологія ЛОР- органів.

2. Анатомо-фізіологічні особливості ЛОР-органів у дітей.

3. Методи обстеження ЛОР-органів (передня риноскопія, орофарингоскопія, отоскопія).

4. Діагностика вроджених вад розвитку ЛОР-органів (атрезія хоан, ларингомалія, мікротія, розщеплення піднебіння)

5. Етіологія, патогенез, особливості перебігу, лікування гострих та хронічних захворювань вуха.

6. Етіологія, патогенез, особливості перебігу, лікування гострих та хронічних захворювань носа та приносових пазух (риносинусит, алергічний риніт, хронічні риніти).

7. Етіологія, патогенез, особливості перебігу, лікування гострих та хронічних захворювань глотки (назофарингіт, тонзиліт, фарингіт).

8. Етіологія, патогенез, особливості перебігу, лікування гострих та хронічних захворювань гортані і трахеї (ларингіт, гострий стенозуючий ларингіт, трахеїт).

9. Принципи раціональної антибіотикотерапії бактеріальних захворювань ЛОР-органів.

10. Скринінг слуху у новонароджених.

11. Основні невідкладні стани в отоларингології (носові кровотечі, сторонні тіла, стеноз гортані).

ОК 23 Дитяча гінекологія

1. Анатомо-фізіологічні особливості жіночої статеві системи в дитячому та підлітковому віці.

2. Нейро-гуморальна регуляція статеві системи в дитячому та пубертатному віці.

3. Загальні принципи, методи та методики обстеження дівчаток і дівчат-підлітків з гінекологічною патологією.

4. Фізичний та статевий розвиток дівчаток і підлітків та їх порушення (передчасний статевий розвиток, затримка статевого розвитку, порушення статевого диференціювання).

5. Гіперандрогенія (синдром полікістозних яєчників, адрено-генітальний синдром).

6. Порушення менструальної функції (аменорея, оліго-опсоменорея, дисменорея, аномальна маткова кровотеча пубертатного періоду).

7. Вагітність у неповнолітніх. Особливості перебігу гестації та пологів в підлітковому віці.

8. Аномалії та вади розвитку жіночої статеві системи (синдром Майєра-Рокитанського-Кюстера-Хаузера, подвоєння матки та піхви, в тому числі при наявності

часткової, чи повної атрезії статевого тракту з утрудненням відтоку менструальної крові).

9. «Гострий живіт» в гінекології дитячого та підліткового віку, диференціальна діагностика з гострою хірургічною патологією (овуляторний синдром, апоплексія яєчників, розрив кісти яєчника, перекрути придатків матки, позаматкова вагітність).

10. Запальні захворювання жіночої статеві системи у дівчаток та дівчат-підлітків (неспецифічні, специфічні):

- гострий вульвіт, вульвовагініт (в тому числі на фоні стороннього тіла піхви, глистяної інвазії), сальпінгоофорит;

- загострення хронічного вульвіту, вульвовагініту, сальпінгоофориту;

- захворювання, що передаються статевим шляхом.

11. Пухлини жіночої статеві системи в дитячому та підлітковому віці (доброякісні, злоякісні):

- пухлини зовнішніх статевих органів;

- пухлини та пухлиноподібні утворення яєчників.

12. Травми статевих органів у дівчат і підлітків (у тому числі внаслідок зґвалтування), алгоритм надання допомоги.

13. Захворювання молочної залози у дівчаток та дівчат-підлітків.

14. Контрацепція у підлітків.

ОК 24 Основи онкології дитячого віку

1. Превалуючі злоякісні захворювання в дітей в різних вікових групах

2. Симптоми тривоги («червоні прапори») онкологічних захворювань у дітей

3. Ретинобластома. Клінічна картина, скрінінг.

4. Нейробластома. Клінічна картина, симптоми підозри.

5. Нефробластома (пухлина Вільмса). Клінічна картина, симптоми підозри.

6. Пухлини ЦНС. Клінічна картина, симптоми підозри.

7. Пухлини кісток у дітей. Вибір первинного діагностичного методу.

8. Пухлини м'яких тканин та інших локалізацій у дітей. Симптоми підозри.

9. Принципи ведення та спостереження педіатром дитини, яка перенесла злоякісне захворювання. Вакцинація.

10. Принципи знеболення дітей з онкологічними захворюваннями.

11. Покази до проведення та основні принципи паліативної терапії.

12. Віддалені наслідки злоякісних захворювань у дітей, їх курація.

13. Тактика первинного обстеження, скерування, маршрут пацієнта із підозрою на злоякісне захворювання.

ОК 25 Паліативна допомога

1. Філософія паліативної допомоги.

2. Принципи надання педіатричної паліативної допомоги.

3. Моделі педіатричної паліативної допомоги.

4. Групи дітей, що потребують паліативної допомоги.

5. Розуміння роботи мультидисциплінарної команди при наданні паліативної допомоги.
6. Основні симптоми в педіатричній паліативній допомозі та їх корекція.
7. Показники несприятливого прогнозу та погіршення стану. Корекція симптомів наприкінці життя
8. Комунікації з пацієнтами та членами родини.

ОК 26 Підліткова медицина

1. Визначення підліткового віку. Ранній, середній та пізній пубертат.
2. Анатомо-фізіологічні особливості підлітків.
3. Психологічні особливості підлітків.
4. Етапи статевого дозрівання. Шкала Таннера.
5. Ризики періоду пубертату.
6. Аддиктивні варіанти поведінки.
7. Залежні варіанти поведінки.
8. Основи статевого виховання. Попередження ранньої вагітності.
9. Інфекції, що передаються статевим шляхом.
10. ВІЛ / СНІД.
11. Підліткові акне.
12. Особливості підлітків ЛГБТ спільноти.
13. Міжнародна стратегія ВООЗ/ЮНІСЕФ «Медико-психологічна допомога підліткам і молоді на основі дружнього підходу. Клініки, дружні до молоді».
14. Особливості перебігу гострих та хронічних захворювань у підлітків.

ОК 27 Дерматологія

1. Анатомія та гістологія шкіри, волосся та нігтів у дітей.
2. Висип: характеристики та види, диференційна діагностика, алгоритм опису.
3. Відмінність інфекційних та неінфекційних екзантем.
4. Методи дослідження при захворюваннях шкіри.
5. Поширені вроджені пігментні або судинні ураження шкіри (невуси, гемангіоми) та захворювання, маркерами яких вони можуть бути (наприклад нейрофіброматоз, синдром Штурге-Вебера, тощо).
6. Атопічний дерматит.
7. Контагіозний моллюск, бородавки.
8. Ураження волосся (гіпертрихоз і випадіння волосся). Особливості алопеції у дітей, можливі причини алопеції.
9. Пігментні ураження (гіпер- та гіпопигментація).
10. Контактний дерматит.
11. Себорейний дерматит.
12. Кропив'янка.
13. Акне.
14. Параінфекційні екзантеми у дітей.
15. Грибкові ураження нігтів у дітей, оніхомадезис як наслідок деяких інфекційних

захворювань у дітей

16. Фізіологічні стани новонароджених, пов'язані із шкірою (еритема новонароджених, мілії та інше).

17. Короста у дітей.

18. Педикульоз у дітей.

19. Псоріаз у дітей.

20. Невідкладні стани в дерматології – ексфоліативний дерматит, синдром Лайела, синдром Стівенса-Джонсона.

ОК 28 Очні захворювання

1. Анатомія та фізіологія ока та його придатків.

2. Методи обстеження в офтальмології.

3. Вроджені та набуті захворювання повік і слезовідвідної системи.

4. Вроджені та набуті захворювання очного яблука.

5. Вроджена глаукома.

6. Ретинопатія новонароджених.

7. Вроджені та набуті захворювання зорового нерву.

8. Косоокість.

9. Гострі та хронічні захворювання переднього та заднього відрізків ока.

ОК 29 Дитяча психіатрія

1. Поняття про психічну норму.

2. Вікові особливості психіки дітей.

3. Кризи розвитку.

4. Розлади аутистичного спектру.

5. Гіперкінетичні розлади (СДУГ).

6. Розлади поведінки у дітей.

7. Психози у дітей, дитяча шизофренія.

8. Дитяча епілепсія.

9. Емоційні розлади дитячого віку (біполярний афективний розлад у дітей, дитяча депресія).

10. Тривожні розлади у дітей.

11. Розумова відсталість.

12. Затримки психічного та мовленнєвого розвитку.

13. Заїкання, енурез, енкопрез.

14. Тикозні розлади.

15. Розлади харчової поведінки (анорексія, булімія).

16. Психосоматичні розлади у дітей.

ОК 30 Громадське здоров'я

1. Основні законодавчі акти з питань охорони здоров'я дітей і підлітків в Україні.

2. Основні показники, що характеризують здоров'я населення.

3. Соціально значущі стани та хвороби – стан справ, визначення, розповсюдженість,

профілактика тощо.

4. Локальні, національні та міжнародні структури громадського здоров'я.
5. Ключові соціальні детермінанти здоров'я та добробуту дитини.
6. Вплив складу сім'ї, соціально- економічних факторів на здоров'я дитини.
7. Громадські активи та ресурси для запобігання хворобам, травмам і пов'язаним із ними захворюваності та смертності.
8. Ресурси, які можуть бути доступні в медичних установах, включаючи добровільний сектор та суміжних медичних працівників.
9. Програми підтримки для сімей та дітей з особливими потребами в медичній допомозі.
10. Національна програма вакцинації.
11. Основи охорони здоров'я дитини в організованому дитячому колективі.
12. Профілактичні та протиепідемічні заходи щодо організованих дитячих колективів.
13. Способи виявлення та профілактика насилля в сім'ї.
14. План взаємодії з органами соціальної опіки та іншими державними органами у випадках виявлення насильства над дітьми та недбалого ставлення до дітей.

**ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПО ЗАКІНЧЕННЮ ІНТЕРНАТУРИ ЗА
СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ»**

Інтегральна компетентність, ІК	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності (педіатрії) на основі опанування теоретичними знаннями, практичними навичками, засвоєння існуючих практичних рекомендацій та протоколів, проходження професійної практики.
Загальні компетентності, ЗК	ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.
	ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.
	ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.
	ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.
	ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.
	ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення си туативних проблем в медичній практиці.
	ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (на лежна професійна поведінка).
	ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).
	ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної грома- дянської позиції у лікарській діяльності.
	ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналі зувати клінічні дані.
	ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інстру ментальних досліджень.
	ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

Організаційно-управлінські компетентності, ОУК	ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними та вітчизняними протоколами.
	ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.
	ОУК 01. Здатність адаптуватися до нових умов і ситуацій та спроможність автономно діяти у них.
	ОУК 02. Спроможність до роботи у команді, зокрема у міждисциплінарній та інтернаціональній.
	ОУК 03. Комунікативна компетентність: спроможність до ефективної професійної та міжособистісної комунікації, вміння спілкуватися з людьми з особливими потребами, дітьми та особами літнього віку.
	ОУК 04. Лідерство у розробці та впровадженні інновацій та їх використання у професійній діяльності.
	ОУК 05. Продемонструвати особисту відповідальність та залучати інших осіб до роботи з метою покращення системи надання допомоги пацієнтам
	ОУК 06. Вміння визнавати власні помилки та запобігати, мінімізувати негативні наслідки.
	ОУК 07. Демонстрування лідерських навичок, уміння приймати рішення та брати на себе відповідальність за управління ситуацією, вміння делегувати завдання іншим членам команди.
	ОУК 08. Спроможність до організації правового забезпечення та менеджменту професійної діяльності.
Професійні компетентності, ПК	ОУК 09. Здатність виконувати професійні обов'язки в умовах численних конкуруючих вимог.
	ОУК 10. Реагувати на комплексні медичні проблеми кожного пацієнта і населення в цілому, працюючи з ними на високопрофесійному рівні для досягнення ефективних результатів діяльності системи охорони здоров'я.
	ПК 01. Уміння організувати спостереження та надання медичної допомоги дітям різних вікових груп в умовах закладів охорони здоров'я педіатричного профілю.
	ПК 02. Уміння організувати та проводити спостереження за новонародженою здоровою дитиною, передчасно народженими та хворими немовлятами згідно сучасних рекомендацій.
	ПК 03. Уміння організувати та проводити спостереження за здоровою дитиною різного віку.
	ПК 04. Уміння надавати поради щодо здорового способу харчування дітей, сприяти профілактиці мальнутриції та ожиріння, здійснювати підтримку грудного вигодовування, надавати індивідуальні рекомендації щодо харчування пацієнтів із різними патологічними

	станами.
	ПК 05. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів дихання у дітей.
	ПК 06. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування алергічних захворювань у дітей.
	ПК 07. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб серцево-судинної системи у дітей та їх ускладнень.
	ПК 08. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування дифузних хвороб сполучної тканини та суглобів у дітей.
	ПК 09. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів кровотворення та їх ускладнень.
	ПК 10. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів травлення та їх ускладнень у дітей.
	ПК 11. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб нирок та їх ускладнень.
	ПК 12. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування інфекційних захворювань у дітей та їх ускладнень.
	ПК 13. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування туберкульозу у дітей.
	ПК 14. Уміння надавати допомогу при невідкладних станах у дітей та проводити інтенсивну терапію дітям у станах загрози життю.
	ПК 15. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб ендокринної системи та обміну речовин, а також їх ускладнень.
	ПК 16. Уміння діагностувати та забезпечувати менеджмент дітей із первинними та вторинними імунodefіцитами.
	ПК 17. Уміння проводити імунопрофілактику інфекційних хвороб у дітей.
	ПК 18. Уміння розпізнати захворювання, що потребують хірургічного втручання.
	ПК 19. Уміння надавати медичну допомогу дітям при травмі та дітям з ортопедичної патологією.
	ПК 20. Уміти діагностувати та забезпечувати менеджмент дітей із генетичними захворюваннями.
	ПК 21. Уміти діагностувати та надавати допомогу дітям із захворюваннями нервової системи.
	ПК 22. Уміння діагностувати та надавати медичну допомогу дітям з захворюваннями ЛОР-органів.

	ПК 23. Уміння діагностувати та забезпечувати менеджмент дівчаткам із захворюваннями гінекологічної сфери.
	ПК 24. Уміння діагностувати та забезпечувати менеджмент дітям із онкологічними захворюваннями.
	ПК 25. Уміння надавати паліативну допомогу дітям із невиліковними захворюваннями.
	ПК 26. Уміння спілкуватися, досягати лікувального комплаєнсу, знати особливості розвитку та перебігу хронічних захворювань у дітей підліткового віку.
	ПК 27. Уміння проводити профілактику, діагностику та лікування захворювань і станів шкіри, волосся та нігтів.
	ПК 28. Уміння діагностувати та надавати медичну допомогу дітям із захворюваннями очей.
	ПК 29. Уміння діагностувати та надавати медичну допомогу дітям з психічними розладами. Організовувати реабілітаційну підтримку дітям з психічними розладами.
	ПК 30. Уміння оцінювати соціально важливі детермінанти, що впливають на стан здоров'я населення. Використовувати вплив лікарів на них.

КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКАРЯ СПЕЦІАЛІСТА ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Відповідно до ДОВІДНИКА кваліфікаційних характеристик професій працівників,
ВИПУСК 78 Охорона здоров'я (зі змінами)

ЛІКАР-ПЕДІАТР

Завдання та обов'язки. Керується чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію педіатричної допомоги.

Застосовує сучасні методи профілактики, діагностики, лікування, реабілітації та диспансеризації хворих дітей та підлітків. Надає швидку та невідкладну медичну допомогу хворим. Здійснює нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів. Проводить консультації за направленнями лікарів інших спеціальностей. Бере участь в проведенні протиепідемічних заходів у разі виникнення осередку інфекції. Дотримується принципів медичної деонтології. Керує роботою середнього медичного персоналу. Планує роботу та проводить аналіз її результатів. Веде лікарську документацію. Бере активну участь в поширенні медичних знань серед населення. Постійно удосконалює свій професійний рівень.

Повинен знати: чинне законодавство про охорону здоров'я та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я; основи права в медицині; організацію педіатричної допомоги; права, обов'язки та відповідальність лікаря-педіатра; показники роботи закладів охорони здоров'я, пологових будинків, дитячих дошкільних закладів, шкіл, дитячих будинків, станцій швидкої допомоги та інших установ, робота яких пов'язана з обслуговуванням дітей; основи нормальної та патологічної анатомії, фізіології, кровотворення та гемостазу, водно-електролітного обміну, кислотно-основної рівноваги, імунології, генетики та фармакології; клініку, методи профілактики, діагностики та лікування основних соматичних і інфекційних захворювань, патологічних станів у дітей; суб'єктивні, об'єктивні та спеціальні методи обстеження дітей, трактування даних цих обстежень; сучасну класифікацію дитячих хвороб; питання диспансеризації хворих дітей і профілактики хронічних форм захворювань; правила видачі довідок та листів непрацездатності до догляду за хворою дитиною; питання організації і завдання гігієнічного навчання та виховання дітей; принципи раціонального (збалансованого) вигодовування і харчування дітей, дієтотерапію при різних видах патології; правила оформлення медичної документації; сучасну літературу за фахом та методи її узагальнення. Повинен володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків відповідно до Закону "Про забезпечення

функціонування української мови як державної".

Лікар-педіатр: повна вища освіта (спеціаліст, магістр) за напрямом підготовки "Медицина", спеціальністю "Педіатрія". Спеціалізація за фахом "Педіатрія" (інтернатура, курси спеціалізації). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста. Без вимог до стажу роботи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні питання алергології в практиці сімейного лікаря: навчальний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Ю. В. Вороненко [та ін.] ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Ін-т сімейн. медицини. - Київ : Заславський А.Ю., 2016. - 322 с. : табл., іл.
2. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних медичних закладів III- IV рівнів акредитації, лікарів-інтернів дитячих хірургів, ортопедів-травматологів, педіатрів. - Дніпро : Герда, 2018. - 246 с.
3. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга = Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. видання. - К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 744с.
4. Белоусова О. Ю. Синдром мальабсорбції у дітей: навчальний посібник / О. Ю. Белоусова. – Харків : Факт, 2012. – 300 с.
5. Всесвітня організація охорони здоров'я, 2018. Комісія з ліквідації дитячого ожиріння. Факти та дані про дитяче ожиріння. Доступ <http://www.who.int/end-childhood-obesity/facts/ru/> от 26.02.2018
6. Всесвітня організація охорони здоров'я. Харчування дітей грудного та раннього віку, 2018. Доступ <http://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/infant-and-young-child-feeding>
7. Дитяча імунологія: підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, Л.В. Костюченко та інш.; за ред. проф. Л.І. Чернишової, А.П. Волохи. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 720 с.
8. Дитяча пульмонологія: навч. Посібник/ За ред. О.Л. Цимбалістої. - 2-ге вид., переробл. і доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 624с.
9. Імунопрофілактика інфекційних хвороб: навч.-метод.посіб./ Л.І. Чернишова, Ф.І. Лапій, А.П. Волоха та ін.; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. - 3-тє вид., переробл. і доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2022. – 336с.
10. Інфекційні хвороби: підручник / О.А. Голубовська, М.А. Андрейчин, А.В. Шкурба та ін.; за ред. О.А. Голубовської. — 3-є видання (перероблене і доповнене), 2020, - 688 с.: іл.
11. Інфекційні хвороби у дітей: підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін.; за ред. Л.І. Чернишової. - 3-є вид., переробл. та доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 1072с.
12. Іванов Д. Д. Дитяча нефрологія : навчально-методичний посібник для лікарів-інтернів, дитячих нефрологів, лікарів-слухачів закладів (ф-тів) післядипломної освіти / Д. Д. Іванов. - Дніпропетровськ : Середняк Т.К., 2014. - 323 с. : табл., іл.
13. Кардіологія дитячого віку: Навчальний посібник /За ред Ю.В.Марушка, Т.В. Марушко, 2018. К.-Хмельницький: ФО-П Сторожук О.В. 528 с.

14. Клінічна лабораторна діагностика: навчальний посібник за загальною редакцією Заслуженого лікаря України, доктора мед.наук, професора О.І. Волошина (видання друге, доповнене і перероблене). - Чернівці : Місто, 2018. - 223 с.

15. Клінічне обстеження дитини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Катілов [та ін.]. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 518 с. : табл., іл.

16. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога : національний підручник для лікарів-слухачів післядипломної освіти, лікарів-інтернів і студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / І. С. Зозуля [та ін.]; за ред. І.С. Зозулі. - 3-є вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2017. - 958 с. : іл, табл.

17. Настанови ВООЗ щодо фармакологічного лікування стійкого болю в дітей із медичними захворюваннями / за заг. ред. Л. Андрієшин, О. Брацюнь ; пер. з англ. С. Дьоми. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 168 с. Доступ за посиланням: http://uacph.org/gallery/docs-who_order.pdf.

18. Настанови ВООЗ щодо фармакологічного лікування стійкого болю в дітей із медичними захворюваннями/ за Л. Андрієшин, Брацюнь О.П; пер. з англ. С. Дьоми.-К.: ТОВ «Видавничий дім» Калита - 2016 -168с.

19. Неонатологія: національний підручник: у 2 т. / За ред. професора Шунько Є.Є. – К., 2014, - Т. 1. – 960 с., 2015, - Т. 2. – 640 с.

20. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник / Ю.В. Марушко та ін. -2-е вид.- Київ : Медицина, 2020. - 440 с. : табл., іл.

21. Неонатологія: підручник: у 3 т./ [Знаменська Т.К., Антипкін Ю.Г., Аряєв М.Л. та ін.]; за ред.. Т.К. Знаменської. - Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020.- Т.1. – 408. - Т.2. – 456.- Т.3. – 380.

22. Неонатологія: національний підручник: у 2 т. / За ред. професора Шунько Є.Є. – К., 2014, - Т. 1. – 960 с., 2015, - Т. 2. – 640 с.

23. Нефрологія дитячого віку : навчальний посібник / Т. В. Стоєва [та ін.] ; за ред. Т. В. Стоєва. - Одеса : Політехперіодика, 2018. - 181 с. : табл., іл, фот. цв.

24. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. видання.- К.: Медицина, 2019. - Том 1, XIV, 378 (кольорові) с. : табл., іл.- Том 2, XIV, 426 (кольорові) с. : табл., іл.

25. Особливості становлення постнатальної гемодинамики у новонароджених дітей. Критичні вроджені вади серця: клінічні прояви, рання діагностика та сучасна тактика медичної допомоги. Навчальний посібник під редакцією професора Пясецької Н.М., професора Шунько Є.Є., професора Руденко Н.М., К. – 2017.

26. Педіатрія: підручник / За ред. Т.О. Крючко, О.Є. Абатурова. - 3-тє вид., переробл. і доповн.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 224с.

27. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник / С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрко, Л.В. Беш та ін. — 8-е вид.- К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 592с.

28. Педіатрія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / О. В. Тяжка [та ін.] ; за ред. О. В. Тяжкої ; Нац. мед. ун-т ім. О. О.

Богомольця МОЗ України. - 5-те вид., випр. та допов., оновлеє. - Вінниця : Нова кн., 2018. - 1150 с. : табл., іл.

29. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунoproфілактики. : підручник для студентів медичних (фармацевтичних) училищ, коледжів, академії та інститутів медсестринства / С. К. Ткаченко [та ін.] ; ред.: С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрко. - 7-е вид., випр. - Київ : Медицина, 2018. - 590 с. : іл., табл.

30. Пропедевтична педіатрія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / В. Г. Майданник [та ін.]. - 2-ге вид., випр. та допов. - Вінниця : Нова кн., 2018. - 871 с. : табл., іл.

31. Протоколи з надання екстренної медичної допомоги рівня базової підтримки життя (Basic Life Support - BLS) - "Перший на місці події" : навчальний посібник / Г. Г. Рошнін [та ін.] ; за ред. Г.Г. Рошніна. - Київ : Юстон, 2018. - 119 с. : табл., іл.

32. Ріга О. О., Пеньков А. Ю., Коновалова Н. М. Принципи надання паліативної допомоги дітям. Посібник для тренерів з дитячої паліативної допомоги. – Харків:2017. – 97 с. Доступ за посиланням: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/17740/1/2.pdf>

33. Ревматологія дитячого віку (клінічні рекомендації): Навчальний посібник / Т. В. Марушко, Ю. В. Марушко. – Київ, 2019. – 256 с.

34. Електронний ресурс Національної служби здоров'я України: www.nszu.gov.ua

35. Електронний ресурс Реєстр медико-технологічних документів (медичні стандарти, Уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги, Клінічні настанови): <http://mtd.dec.gov.ua>

36. Електронний ресурс: guidelines.moz.gov.ua

37. Nelson Textbook Of Pediatrics 21th edition (in 2 volumes). - Elsevier, 2019.

38. Nelson's Pediatric Antimicrobial Therapy (27th ed.) J.S.Bradley (eds.). American Academy of Pediatrics, 2021.-331p.

39. McCrindle BW. Diagnosis, treatment, and long-term management of Kawasaki disease: a scientific statement for health professionals from the American Heart Association/ McCrindle BW, Rowley AH, Newburger JW, et al. Circulation 2017; 135: e927-99.

40. Nutritional care of preterm infants: Scientific basis and practical guidelines, Koletzko B, Poindexter B, Uauy R (Eds), Karger, Basel, Switzerland 2014.

41. Polin R., Ditmar M. Pediatric secrets //Elsevier, 2016 - 759p.

42. Textbook of Neonatal Resuscitation, 7th Edition //American Academy of Pediatrics and American Heart Association. – 2016. – 328 P.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абизов Р. А. Дифтерія в практиці отоларинголога : навчальний посібник / Р. А. Абизов, Я. В. Шкоба, С. О. Лакиза. – К. : Нічлава, 2009. – 203 с. : табл., іл.

2. Алергологія: Підручник для лікарів-інтернів, лікарів-курсантів вищих медичних закладів. /За редакцією чл.-кор. НАМН України, професора Вороненка Ю.В., професора Кузнецової Л.В.- К, 2011. - 534 с.

3. Антипкін Ю. Г. Довідник з дитячої пульмонології та алергології : довідник лікаря "Дитячий пульмонолог. Алерголог" / Ю. Г. Антипкін, В. Ф. Лапшин, Т. Р. Уманець. – К. : Доктор-Медіа, 2012. – 328 с. : іл.
4. Аряєв М.Л. Неонатологія.- АДЕФ: Україна.- 2003.-756 с.
5. Беш Л. В. Бронхіальна астма у дітей : посібник / Л. В. Беш. – Львів : Каменяр, 2010. – 85 с. : табл.
6. ВІЛ-інфіковані діти: медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист : методичний посібник / Н. В. Котова, О. О. Старець, О. П. Пурик [та ін.]. – К. : К.І.С., 2010. – 175 с. : табл.
7. Волосовець О.П, Кривопустов С.П., Криворук І.М., Черній О.Ф. . Навчальний посібник з дитячої ендокринології – Тернопіль: «Укрмедкнига», 2004. – 496 с.
8. Гастроентерологія дітей раннього віку : довідник лікаря : навчально-методичний посібник / автори-укладачі : Н. М. Бесараба, С. В. Дюкарева, Р. В. Марушко [та ін.] ; під ред. О. Г. Шадріна, О. М. Муквіч. – К. : Здоров'я України, 2010. – 213 с. : табл.
9. Гематологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ Н.М. Третяк. -К.: Зовнішня торгівля, 2005.-237 с.
10. Гострі респіраторні вірусні інфекції: навчальний посібник / М. А. Андрейчин, В. П. Малий, Л. Я. Ковальчук [та ін.]; за ред. М. А. Андрейчина, В. П. Малого. – Тернопіль : ТДМУ ; Укрмедкнига, 2011. – 303 с.: іл., табл.
11. Грешило М. С. Сальмонельози у дітей / М. С. Грешило, В. І. Руда, Л. В. Пипа; Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова. – Хмельницький: Цюпак А. А., 2011. – 211 с.: табл.
12. Діагностичні та лікувальні маніпуляції у практиці лікаря-інтерніста і педіатра: навчальний посібник / Т. Д. Никула, Ю. В. Марушко, І. А. Палієнко, Т. В. Гищак ; за ред.: Т. Д. Никули, Ю. В. Марушка; Національний медичний університет імені О. О. Богомольця. – К. : Задруга, 2012. – 150 с. : табл., іл.
13. Дихальна підтримка у новонароджених дітей : програма "Здоров'я матері та дитини" : навчальний посібник / Т. В. Бондаренко, Д. О. Добрянський, Т. В. Кончаковська [та ін.] ; Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, Україно-Швейцарська Програма "Здоров'я матері та дитини". – К., 2011 – Ч. 1 : Керівництво для слухача. – 2011. – 522 с. : іл.
14. Дихальна підтримка у новонароджених дітей : програма "Здоров'я матері та дитини" : навчальний посібник / Т. В. Бондаренко, Д. О. Добрянський, Т. В. Кончаковська [та ін.] ; Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, Україно-Швейцарська Програма "Здоров'я матері та дитини". – К., 2011 – Ч. 2 : Керівництво для викладача. – 2011. – 612 с. : табл., іл. + 1 примірник електронного оптичного диска (CD-ROM).
15. Доан С. І. Ентеровірусні інфекції: епідеміологія, клініка, діагностика, профілактика / С. І. Доан. – К. : ДІА, 2010. – 208 с. : табл., іл.
16. Екопедіатрія: навчальний посібник / М. П. Гребняк, С. А. Щудро, О. Б. Єрмаченко, С. В. Грищенко. – Дніпропетровськ : Пороги, 2011. – 299 с. : табл., іл.

17. Ендокринологія : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації/ Боднар П.М., Боцюрко В.І., Власенко М.В., Генделека Г.Ф., Перцева Т.О. та ін.; за ред. П.М. Боднар. -Вінниця: Нова кн., 2012.-357 с.

18. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»

19. Інфекційні і паразитарні хвороби: У 3 т.: Навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації, лікарів-інтернів, курсантів, аспірантів і практ. лікарів/ Ж.І. Возіанова. -К. : Здоров'я. -2003. Т.2. -2002.-656 с.Т. 3. -2003.-846 с

20. Інфекційні хвороби в дітей : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації/ С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа, Ю.П. Харченко, Н.Г. Литвиненко та ін.; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. -К.: Медицина, 2010.-392 с.

21. Капітан Т. В. Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми [Text] : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Т.В. Капітан. - Вінниця : Держ. картограф. ф-ка, 2010. - 807 р. : іл.

22. Лімфаденопатії у дітей та підлітків: диференційна діагностика і лікарська тактика (навчально-методичний посібник для педіатрів та лікарів загальної практики-сімейної медицини). / За ред.. доц. Н.К.Уніча та проф.. В.В.Бережного. – К.: 2012. – 322с.

23. Майданник В. Г. Клінічна діагностика в педіатрії: навчальний посібник / В. Г. Майданник, О. В. Бутиліна. – К. : Дорадо-Друк, 2012. – 284 с. : табл., іл.

24. Охотнікова О.М., Яковлева Н.Ю. Основи вакцинопрофілактики та її особливості у дітей з алергічними захворюваннями. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів ІУ рівня акредитації та лікарів –інтернів. Київ, 2010, -88 с.

25. Педіатрія : нац. підруч.: у 2 т. / Д.Д. Іванов, С.В. Кушніренко, Д.А. Сеймівський, О.А. Каліщук, Л.І. Чернишова та ін.; за ред. В.В. Бережного; Асоц. педіатрів України МОЗ Українм. - К. : [б. в.], 2013 - Т. 2. - 2013. - 1021 с. : табл., іл.

26. Педіатрія : нац. підруч.: у 2 т. / Н.Г. Гойда, Р.О. Моїсеєнко, Л.І. Чернишова, Ф.І. Лапій, В.В. Бережний та ін.; за ред. В.В. Бережного; Асоц. педіатрів України МОЗ України. - К. : [б. в.], 2013 -Т. 1. - 2013. - 1037 с. : табл., іл.

27. Порядок здійснення медичного обслуговування учнів загально-освітніх навчальних закладів // Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 р. №1318

28. Поліклінічна інфектологія. Кабінет інфекційних захворювань : навчальний посібник / Р. Ю. Грицко, І. О. Кіселик, О. Л. Івахів [та ін.]. – К. : Медицина, 2012. – 224 с.

29. Поліомієліт: імунопрофілактика та її вплив на еволюцію епідемічного процесу / В. І. Задорожна, А. Ф. Фролов, Н. Л. Зубкова [та ін.] ; за ред. В. І. Задорожної. – К. : ДІА, 2012. – 271 с. : табл., іл.

30. Прикладні питання фтизіатрії дитячого та підліткового віку : навчальний посібник / І. Г. Ільницький, О. П. Костик, Л. І. Білозір [та ін.] ; за ред. : І. Г. Ільницького, О. П. Костик, Л. І. Білозір ; Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2013. – 730 с.

31. Пульмонологія дитячого віку : навч.-метод. посіб. для студ. VI курсу, що навчаються за фахом педіатрія та викладачів/ Антипкін Ю.Г., Резніченко Ю.Г., Леженко Г.О.. -Запоріжжя: Просвіта, 2010.-279 с.

32. TORCH-інфекції : навчально-методичний посібник / В. Е. Маркевич, О. К. Редько, І. В. Тарасова [та ін.]. – Суми : СумДУ, 2012. – 150 с. : табл.
33. Етичний кодекс лікаря України
34. Ювенологія. Практикум з підліткової медицини / За ред. проф. Л.К.Пархоменко. –Х.: Факт, 2004. -720 с.
35. Agus MS, Wypij D, Hirshberg EL, et al. Tight Glycemic Control in Critically Ill Children. *N Engl J Med* 2017; 376:729.
36. Algorithm for the Assessment, Prevention, and Management of Childhood Obesity in Patients 2 Years and Older Adapted from the Expert Committee Recommendations? American Academy of Pediatrics, Institute for Healthy Childhood Weight. 2017
37. Ayers P., Boullata J., Holcombe B., Kraft M.D., Marshall N. Parenteral Nutrition Safety Consensus Recommendations. *JPEN J Parenter Enteral Nutr.* 2013
38. Broekaert IJ, Falconer J, Bronsky J, et al. The Use of Jejunal Tube Feeding in Children: A Position Paper by the Gastroenterology and Nutrition Committees of the European Society for Paediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition 2019. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2019; 69:239.
39. Childhood Functional Gastrointestinal Disorders: Child/Adolescent (Gastroenterology 2016;150:1456–1468)
40. Chogle A, Velasco-Benitez CA, Koppen IJ, et al. Population-Based Study on the Epidemiology of Functional Gastrointestinal Disorders in Young Children. *J Pediatr.* 2016 Dec; 179:139-143.e1. doi: 10.1016/j.jpeds.2016.08.095. PubMed PMID: 27726867.
41. Diagnosis and management of iron deficiency in children with or without anemia: consensus recommendations of the SPOG Pediatric Hematology Working Group: Veneranda Mattiello, Markus Schmutge, [...] on behalf of the SPOG Pediatric Hematology Working Group, *European Journal of Pediatrics* volume 179, pages 527–545 (2020)
42. DIETARY REFERENCE INTAKES FOR ENERGY, Institute of Medicine, 2005. Food and Nutrition Board, Institute of Medicine. Dietary reference intakes for energy, carbohydrate, fiber, fat, fatty acids, cholesterol, protein, and amino acids (macronutrients), 2005, chapter 5. Available at: <http://fnic.nal.usda.gov/dietary-guidance/dri-reports/energy-carbohydrate-fiber-fat-fatty-acids-cholesterol-protein-and-amino#overlay-context=dietary-guidance/dietary-reference-intakes/dri-reports> (Accessed on January 30, 2013).
43. Domellof M, Braegger C, Campoy C, Colomb V, Decsi T, Fewtrell M, Hojsak I, Mihatsch W, Molgaard C, Shamir R, Turck D, van Goudoever J, Nutrition ECo (2014) Iron requirements of infants and toddlers. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 58:119–129
44. Drossman D.A. Functional gastrointestinal disorders: history, pathophysiology, clinical features, and Rome IV // *Gastroenterol.*— 2016.— Vol. 150, N 6.— P. 1262—1279.
45. Duggan CP, Jaksic T. Pediatric Intestinal Failure. *N Engl J Med* 2017; 377:666.
46. EASL Clinical Practice Guidelines on the prevention, diagnosis and treatment of gallstones / European Association for the Study of the Liver (EASL) // *J. Hepatol.* — 2016. — Vol. 65, N 1. — P. 146–181. — doi: 10.1016/j.jhep.2016.03.005.
47. ESPGHAN and NASPGHAN Report on the Assessment of Exocrine Pancreatic Function and Pancreatitis in Children / Christopher J. Taylor, yKathy Chen, zKaroly Horvath

[et al.]. *J. Pediatr. Gastroenterol. Nutr.* 2015; 61:144–153.

48. ESPGHAN Coeliac Disease 2019 guideline

49. European Society for the Study of Coeliac Disease (ESsCD) guideline for coeliac disease and other gluten-related disorders. Abdulbaqi Al-Toma, Umberto Volta, Renata Auricchio. *Practice Guideline. United European Gastroenterol J.* 2019 Jun;7(5) 583-613.

50. Fawaz R, Baumann U, Ekong U, et al. Guideline for the evaluation of cholestatic jaundice in infants: joint recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition and the European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition. *J Pediatr Gastroenterol Nutr.* 2017 Jan;64(1(sad))154-68.

51. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), World Health Organization (WHO) and United Nations University (UNU): Human Energy Requirements. Chapter 3: Energy requirements of infants from birth to 12 months. Available at: www.fao.org/docrep/007/y5686e/y5686e05.htm (Accessed on March 20, 2018).

52. Functional Gastrointestinal Disorders: History, Pathophysiology, Clinical Features, and RomeIV (*Gastroenterology* 2016; 150 (6): 1262-12790)

53. Gallagher K, Flint A, Mouzaki M, et al. Blenderized Enteral Nutrition Diet Study: Feasibility, Clinical, and Microbiome Outcomes of Providing Blenderized Feeds Through a Gastric Tube in a Medically Complex Pediatric Population. *JPEN J Parenter Enteral Nutr* 2018; 42:1046.

54. Gonzalez Ayerbe JI, Hauser B, Salvatore S, Vandenplas Y. Diagnosis and Management of Gastroesophageal Reflux Disease in Infants and Children: from Guidelines to Clinical Practice. *Pediatr Gastroenterol Hepatol Nutr.* 2019 Mar;22(2):107-121.

55. Gosselin KB, Duggan C. Enteral nutrition in the management of pediatric intestinal failure. *J Pediatr* 2014; 165:1085.

56. Guarino A., Ashkenazi S., Gendrel D., Vecchio A.L., Shamir R., Szajewska H. European Society for Paediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition/European Society for Paediatric Infectious Diseases Evidence-based Guidelines for the Management of Acute Gastroenteritis in Children in Europe: Update 2014. *J Pediatr Gastroenterol Nutr.* 2014; 59(1(sad)) 132-52.

57. Guideline for the Diagnosis and Treatment of Recurrent Aphthous Stomatitis for Dental Practitioners. Bassel Tarakji, Giath Gazal, [...], and Nader Alaizari. *Journal of International Oral Health*, 2015 May; 7(5(sad)) 74–80. PMCID: PMC4441245. PMID: 26028911

58. Hron B, Fishman E, Lurie M, et al. Health Outcomes and Quality of Life Indices of Children Receiving Blenderized Feeds via Enteral Tube. *J Pediatr* 2019; 211:139.

59. Huysentruyt K, De Schepper J, Bontems P, et al. Proposal for An Algorithm for Screening for Under-Nutrition in Hospitalized Children. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2016.

60. Huysentruyt K, Devreker T, Dejonckheere J, et al. Accuracy of Nutritional Screening Tools in Assessing the Risk of Undernutrition in Hospitalized Children. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2015; 61:159.

61. Joint ESPGHAN/NASPGHAN Guidelines for the Management of *Helicobacter pylori* in Children and Adolescents (Update 2016) (JPGN • Volume 64, Number 6, June 2017)

62. Lifschitz C, Szajewska H. Cow's milk allergy: evidence-based diagnosis and
63. management for the practitioner. *Eur J Pediatr* 2015; 174:141.
64. Management of *Helicobacter pylori* infection—the Maastricht V/Florence Consensus Report, 2015 (Gut Online First, published on October 5, 2016)
65. Mehta NM, Skillman HE, Irving SY, et al. Guidelines for the Provision and Assessment of Nutrition Support Therapy in the Pediatric Critically Ill Patient: Society of Critical Care Medicine and American Society for Parenteral and Enteral Nutrition. *Pediatr Crit Care Med* 2017; 18:675.
66. NICE pathways: Fluid and nutritional management in children with diarrhoea and vomiting. NICE, 2017.
67. Paediatric Gastroesophageal Reflux Clinical Practice Guidelines: Joint Recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition and the European Society for Paediatric Gastroenterology. 2018 Mar;66(3):516-554.
68. Park's pediatric cardiology for practitioners, seventh edition. Myung K. Park, Mehrdad Salamat/ Copyright © 2021 by Elsevier, Inc.
69. Pathways to Managing Atopic Dermatitis: Consensus From the Experts. *J Clin Aesthet Dermatol*. 2013 Jul; 6(7 Suppl(sad) S2–S18. PMID: 24171071 Mark G. Lebwohl, MD, James Q. Del Rosso, DO, William Abramovits, MD, Brian Berman, MD, David E. Cohen, MD, Emma Guttman- Yassky, MD, Anthony J. Mancini, MD, and Lawrence A. Schachner, MD
70. Pediatric Gastroesophageal Reflux Clinical Practice Guidelines: Joint Recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition and the European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition, JPGN Volume 66, Number 3, March 2018. Rachel Rosen, Yvan Vandenplas, Maartje Singendonk, Michael Cabana, Carlo DiLorenzo, Frederic Gottrand, Sandeep Gupta, Miranda Langendam, Annamaria Staiano, Nikhil Thapar, Neelesh Tipnis, and Merit Tabbers
71. Queensland Clinical Guidelines. Maternity and neonatal clinical guideline: neonatal jaundice. April 2018
72. Rosen R, Vandenplas Y, Singendonk M, Cabana M, DiLorenzo C, Gottrand F, Gupta S, Langendam M, Staiano A, Thapar N, Tipnis N, Tabbers M. Pediatric Gastroesophageal Reflux Clinical Practice Guidelines: Joint Recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition and the European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition. *J Pediatr Gastroenterol Nutr*. 2018 Mar;66(3(sad)516-554. doi: 10.1097/MPG.0000000000001889. PMID: 29470322; PMID: PMC5958910.
73. Szajewska H, Guarino A, Hojsak I, et al. Use of probiotics for management of acute gastroenteritis: a position paper by the ESPGHAN Working Group for Probiotics and Prebiotics. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2014;58(4(sad)531-9.
74. Terrault, N. A., Lok, A. S., McMahon, B. J., Chang, K., Hwang, J. P., Jonas, Wong, J. B. (2018). Update on prevention, diagnosis, and treatment of chronic hepatitis B: AASLD 2018 hepatitis B guidance. *Hepatology*, 67(4), 1560-1599. doi:10.1002/hep.29800
75. van Herk W, el Helou S, Janota J, Hagmann C, Klingenberg C, Staub E, et al.

Variation in Current Management of Term and Late-preterm Neonates at Risk for Early-onset Sepsis: An International Survey and Review of Guidelines. *Pediatr Infect Dis J.* 2016 May;35(5):494–500.

76. White M, Lawson K, Ramsey R, et al. Simple Nutrition Screening Tool for Pediatric Inpatients. *JPEN J Parenter Enteral Nutr* 2016; 40:392.

77. WHO (2016) Guideline: daily iron supplementation in infants and children. In: Committee GR (ed) World Health Organization (WHO). Switzerland, Geneva

78. World Health Organization. WHO Media centre, Diarrhoeal disease, Fact sheet, Updated May 2017.

Інформаційні ресурси

1. <http://clinicalevidence.bmj.com> - BMJ Best Practice. Evidence at the Point of Care.
2. <http://inmeds.com.ua/> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір».
3. <http://mon.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України.
4. <http://mtd.dec.gov.ua> - Реєстр медико-технологічних документів (медичні стандарти, Уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги, Клінічні настанови).
5. <http://www.kmu.gov.ua/> – Урядовий портал, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
6. <http://president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.
7. <http://rada.gov.ua/> – офіційний портал Верховної Ради України.
8. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/> – офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України.
9. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
10. <https://dec.gov.ua> – державний Експертний центр України.
11. <https://guidelines.moz.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України, що містить нові клінічні протоколи фінського медично-наукового товариства Duodecim Medical Publications Ltd.
12. <https://nuozu.edu.ua/> – офіційний сайт НУОЗ України імені П. Л. Шупика.
13. <http://www.uptodate.com>
14. <https://www.guideline.gov/>
15. <https://www.cdc.gov/>
16. <http://www.cochrane.org/>
17. <http://prodigy.clarity.co.uk/>
18. <https://www.duodecim.fi/> The Finnish Medical Society Duodecim
19. <http://www.awmf.org> The Association of the Scientific Medical Societies in Germany
20. <http://www.has-sante.fr/> The French National Authority for Health
21. <https://www.nice.org.uk/> National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE)
22. <http://www.cma.ca/> Canadian Medical Association InfoBase (CMA InfoBase: Clinical Practice Guidelines (CPGs))

23. <https://www.nhmrc.gov.au> The National Health and Medical Research Council (NHMRC)
24. <https://www.rcplondon.ac.uk/> Royal College of Physicians
25. <https://www.ama-assn.org/> AMA (American Medical Association)
26. <http://www.aafp.org/home.html> American Academy of Family Physicians
27. <https://www.aap.org> American Academy of Pediatrics Policy (AAP Policy) Clinical Practice Guidelines
28. <http://www.epa-une psa.org/> European Pediatric Association, the Union of National European Pediatric Societies and Associations (EPA/UNEPSA)
29. <http://www.antibiotic.ru>
30. <http://antimicrob.net/biblioteka/recomend/clinical-recommendations-pro/>
31. <https://www.nice.org.uk/guidance/>
32. <http://www.nhsantibioticguidelines.org.uk/>
33. <http://www.awmf.org> - The Association of the Scientific Medical Societies in Germany.
34. <http://www.bnf.fr/> – Національна бібліотека Франції.
35. <http://www.ddb.de/> – Німецька електронна бібліотека.
36. <https://www.nice.org.uk/> - National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE).
37. <https://www.rcplondon.ac.uk/> - Royal College of Physicians.
38. Офіційний сайт Європейської ради з реанімації. URL: <https://www.erc.edu/>.
39. Офіційний сайт Асоціації анестезіологів України. URL: <http://aay.org.ua>.
40. Офіційний сайт Європейської Асоціації анестезіологів. URL: <http://www.euroanesthesia.org>.
41. Офіційний сайт Європейської Асоціації інтенсивної терапії. URL: <http://www.esicm.org>.
42. Офіційний сайт Американської Асоціації анестезіологів. URL: <http://www.asahq.org/homepageie.html>.
43. Офіційний сайт Канадського наукового періодичного видання. URL: «Canadian Journal of Anaesthesia» - <http://www.cja-jca.org>.
44. Пошуковий ресурс наукової літератури «Web of Science». URL: <http://ipscience.thomsonreuters.com/product/web-of-science/>.
45. <http://www.cochrane.org>.
46. Пошуковий ресурс медичної літератури «PubMed». URL: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed/>.